A καὶ μητρὸς τὸ τέκνον, καὶ ἐκ γῆς τὰ φυτά, ὅτι ἔκ τινος μέρους αὐτῶν. ἕνα δὲ, μεθ' ὃ τῷ χρόνῳ· οἷον ἐξ ἡμέρας νὺξ, καὶ ἐξ εὐδίας χειμών, ὅτι τοῦτο μετὰ τοῦτο. τούτων δὲ τὰ μὲν τῷ ἔχειν μεταβολὴν εἰς ἄλληλα, οὕτω λέγεται, ὥσπερ καὶ τὰ νῦν εἰρημένα· τὰ δὲ τῷ κατὰ τὸν χρόνον ἐφεξῆς μόνον· οἷον ἐξ ἰσημερίας ἐγένετο ὁ πλοῦς, ὅτι μετὰ ἰσημερίαν ἐγένετο· καὶ ἐκ Διονυσίων Θαργήλια, ὅτι μετὰ τὰ Διονύσια.

Κεφάλαιον κε.

Μέρος λέγεται ἕνα μὲν τρόπον, εἰς ὃ διαιρεθείη ἂν τὸ ποσὸν ὁπωσοῦν. ἀεὶ γὰρ τὸ ἀφαιρούμενον τοῦ ποσοῦ ᾗ ποσὸν, μέρος λέγεται ἐκείνου· οἷον τῶν τριῶν, τὰ δύο μέρος λέγεταί πως. ἄλλον δὲ τρόπον τὰ καταμετροῦντα τῶν τοιούτων μόνον· διὸ τὰ δύο τῶν τριῶν, ἔστι μὲν ὡς λέγεται μέρος, ἔστι δ' ὡς οὔ. ἔτι εἰς ἃ τὸ εἶδος τοῦ ζῴου διαιρεθείη ἂν ἄνευ τοῦ ποσοῦ, καὶ ταῦτα μόρια λέγεται τούτου. διὸ τὰ εἴδη τοῦ γένους φασὶν εἶναι μόρια. ἔτι εἰς ἃ διαιρεῖταί τι, ἢ ἐξ ὧν σύγκειται τὸ ὅλον, ἢ τὸ εἶδος, ἢ τὸ ἔχον τὸ εἶδος· οἷον, τῆς σφαίρας τῆς χαλκῆς, ἢ τοῦ κύβου τοῦ χαλκοῦ, καὶ ὁ χαλκὸς μέρος. τοῦτο δ' ἐστὶν ἡ ὕλη ἐν ᾗ τὸ εἶδος. καὶ ἡ γωνία μέρος. ἔτι τὰ ἐν τῷ λόγῳ, τῷ δηλοῦντι ἕκαστον, καὶ ταῦτα μόρια τοῦ ὅλου. διὸ τὸ γένος τοῦ εἴδους καὶ μέρος λέγεται, ἄλλως δὲ τὸ εἶδος τοῦ γένους μέρος.

Κεφάλαιον κς.

Ὅλον λέγεται, οὗ μηθὲν ἄπεστι μέρος ἐξ ὧν λέγεται τὸ ὅλον φύσει· καὶ τὸ περιέχον ἕν, καὶ τὰ περιεχόμενα, ὥστε ἕν τι εἶναι ἐκεῖνα. τοῦτο δὲ διχῶς· ἢ γὰρ ὡς ἕκαστον ἕν, ἢ ὡς ἐκ τούτων τὸ ἕν. τὸ μὲν γὰρ καθόλου, καὶ τὸ ὅλως λεγόμενον, ὡς ὅλον τι ὄν, οὕτως ἐστὶ καθόλου ὡς πολλὰ περιέχον τὸ κατηγορεῖσθαι καθ' ἑκάστου, καὶ ἓν ἅπαντα εἶναι ὡς ἕκαστον· οἷον, ἄνθρωπον, ἵππον, θεὸν, ὅτι ἅπαντα ζῷα. τὸ δὲ συνεχὲς καὶ πεπερασμένον, ὅταν ἕν τι ἐκ πλειόνων ᾖ ἐνυπαρχόντων, μάλιστα μὲν δυνάμει· εἰ δὲ μὴ, ἐνεργείᾳ. τούτων δ' αὐτῶν μᾶλλον τὰ φύσει ἢ τέχνῃ τοιαῦτα, ὥσπερ καὶ ἐπὶ τοῦ ἑνὸς ἐλέγομεν, ὡς οὔσης τῆς ὁλότητος, ἑνότητός τινος. ἔτι τοῦ ποσοῦ ἔχοντος ἀρχὴν καὶ μέσον καὶ ἔσχατον, ὅσων μὲν μὴ ποιεῖ ἡ θέσις διαφορὰν, πᾶν λέγεται· ὅσων δὲ ποιεῖ, ὅλον. ὅσα δὲ ἄμφω ἐνδέχεται, καὶ ὅλα καὶ πᾶν. ἔστι δὲ ταῦτα, ὅσων ἡ μὲν φύσις ἡ αὐτὴ μένει τῇ μεταθέσει,

& matre, proles, & ex terra, plantæ, quia ex aliqua eorum parte. Vno modo poſt quod tempore: vt ex die, nox:& ex ſereno,tempeſtas:quoniam hoc,poſt illud.Horum autem quædam eo quòd habent mutuam tranſmutationem,ita dicuntur,ſicuti & quæ nunc dicta ſunt: quædam, eo quòd ſolum ſecundũ tempus conſequentur: vt ex æquinoctio facta eſt nauigatio, quoniam poſt æquinoctium facta eſt:&ex
B Dionyſiis Thargelia,quia poſt Dionyſia.

CAPVT XXV.

Pars dicitur vno quidem modo, in quod quoquo modo quantum diuidi poteſt. Semper enim quod à quanto, prout quantum, aufertur, pars illius dicitur: vt duo,pars trium quodam modo dicitur. Alio modo, ex iis ea duntaxat, quæ mentiuntur: quare, duo quodam modo quidẽ ſunt pars trium,quodam modo verò non. Item in quæ ſpecies abſque quanto diui-
C di poteſt, hæc quoque partes eius dicuntur:quare ſpecies, generis aiunt partes eſſe. Item, in quæ aliquid diuiditur, aut ex quibus totum componitur, aut ipſa ſpecies, aut quod ſpeciem habet, vt ſphæræ æneæ, & ænei cubi, & ipſum æs pars. Hoc autem eſt materia,in qua ſpecies & angulus,pars.Item quæ in ratione vnumquodque ſignificante ſunt,hæc quoque pars totius ſunt: quare genus, pars etiam ſpeciei
D dicitur. Aliter verò ſpecies generis pars eſt.

CAPVT XXVI.

Totum dicitur, cuius nulla pars eorum abeſt ex quibus totum natura dicitur. Et quod continet contenta, vt vnum quid illa ſint. Hoc autem dupliciter. Aut enim vt vnumquodque vnum: aut vt ex his,illud vnum.Ipſum enim vniuerſale & quod omnino,vt totum quippiam ens di-
E citur, ſic eſt: vniuerſale vt multa continens,hoc eo quòd de ſingulis prædicatur: & vnum, omnia ſunt ſingula: vt homo,equus, Deus, quoniam omnia animalia. Cæterùm continuum & finitum, cùm è pluribus inſitis vnum quid ſit, maximè quidem potentia,non actu:horum autem ipſorum, magis quæ natura, quàm arte talia ſunt: ſicut & de vno dicimus, tanquam totalitas vnitas quædam ſit. Item, cùm quantum habeat principium, me-
F dium & vltimum, quorumcunque poſitio non facit differentiam, omne dicitur: quorumcunque verò facit,totum:quæ autem ambo facere contingit, & omne, & totum. Sunt autem hæc, quorum natura quidem eadem manet in tranſpoſitione,